

דבר העורכת

לקוראים שלום!

בעוד שבוע ייפתחו המשחקים האולימפיים ה-29, בעיר בייג'ין אשר בסין. הגיליון מוקדש לנושא זה ומתאר מספר צדדים של המשחקים. סין הנפיקה מספר רב של פריטים בולאיים לכבוד הארוע. נתמקד בשישה פריטים מתוכם: סמל המשחקים שנבחר (הבול השמאלי למטה) הוא "בייג'ין רוקדת". הרקע האדום מסמל מזל טוב ושמחה בתרבות הסינית. צורת הסמל קשורה לאומנות הכתיבה הסינית (קליגרפיה) של המילה "בייג'ין".

סין יצרה גם 5 קמעות לרגל המשחקים האולימפיים (חמשת הבולים האחרים לעיל), כמספר הטבעות בסמל המשחקים האולימפיים ובצבעם. שמם של הקמעות הוא פווה (FUWA) והם נוצרו בדמותן של ארבע חיות נפוצות בסין ובדמות הלפיד האולימפי: הקמע הכחול הוא דג ושמו בייביי. בעיצובו יש מוטיבים של ים שהוא אלמנט חשוב מאד באמונה הסינית, ומסמל שגשוג ועושר. הוא גם קשור לענפי הספורט הימיים ונחשב לחזק וטהור.

הקמע השחור הוא הפנדה ושמו ג'ינג גינג. צמח הלוטוס המקשט את ראשו מסמל את הקשר ההרמוני בין האדם לטבע. ג'ינג גינג הוא תמים ואופטימי וקשור לענפי הכח בתחרויות.

האדום, אואנאואן, הוא הלפיד האולימפי. הוא מסמל את הרוח האולימפית ואת רצונם של הסינים להושיט יד של ידידות לעולם באמצעות המשחקים. מכיוון שהוא קשור לטבעת האדומה, הוא הקמע של משחקי הכדור.

הצהוב, יינגיינג, הוא אנטילופה טיבטית, ולכן קל רגליים וזריז. האנטילופה הטיבטית היא החיה הראשונה שהפכה לחיה מוגנת בסין ולכן הקמע מסמל את מחויבותה של סין לקיום משחקים "ירוקים", השומרים על איכות הסביבה. הקמע קשור למקצועות הריצה והשדה.

האחרון, הקמע הירוק, הוא סנונית ושמו ניני. הסינים מאמינים שהסנונית מפזרת מזל טוב לכל מקום אליו היא עפה, וזהו משמעות הקמע. הוא קשור לטבעת הירוקה – מקצועות ההתעמלות במשחקים.

אם מצרפים את שמותיהם של כל הקמעות מקבלים את המשפט "ברוכים הבאים לבייג'ין" בסינית.

ומה בגיליון? אריאל פרידמן מדווח על תולדות המשחקים האולימפיים, עם דגש על ההשגים הישראליים בתחרויות השונות. רון ברגר מתאר את מצבם העגום של חיות

הבר בסין – למרות הבטחותיה של סין לשמור על הסביבה ועל הטבע, לדעת ארגונים רבים אין היא עושה מספיק בתחום. תמיר קרקסון בטורו הפינה הישראלית כותב על ענף האתלטיקה בבולי ישראל. בנוסף, בטור "המדריך לאספן המתחיל" ורד קורולבסקי מתארת את תהליך האיסוף והלמידה של האספן המתחיל. האספן בחר להתמקד באיסוף בולי ספורט, ומציג בכתבה את הפריט האהוב עליו ביותר. אנו תקווה שתוכלו ללמוד מנסיונו. וכבכל גיליון – חידון בולאי נושא פרסים – מהרו לשלוח את הפתרונות! את החידון הקודם פתרו מספר רב של קוראים ולכן הגרלנו שני זוכים.

אנחנו מחפשים כותבים לטור "אספנים מציגים". נשמח מאד לקבל מכם כתבות על בולים שאתם אוהבים במיוחד או סיפורים על הסיבות שבזכותם התחלתם לאסוף בולים. מה היה הבול הראשון שהכנסתם לאוסף? אילו נושאים אתם אוספים ומדוע בחרתם דווקא בהם? כתבו לנו ונפרסם את ספורכם בגיליונות הקרובים.

נתראה בגיליון הבא. נצלו היטב את ימי החופש!

שלכם, [שביט](#)

המשחקים האולימפיים אריאל פרידמן

אחת לארבע שנים מתקיימת התחרות הספורט הגדולה מכולן: האולימפיאדה. השנה, למעלה מעשרת אלפים ספורטאים נציגים של יותר ממאתיים משלחות יתקבצו בבייג'ינג, בירתה של סין, ויתחרו ב- 302 תחרויות ב - 28 ענפי ספורט שונים. האולימפיאדה השנה תתקיים בין ה-8 ל-24 באוגוסט 2008.

הנפקה ישראלית לקראת בייג'ינג 2008

המשחקים האולימפיים בעת העתיקה

המשחקים האולימפיים הראשונים התקיימו בעיר אולימפיה ביוון העתיקה בשנת 776 לפסה"נ. עד למאה השלישית לפסה"נ השתתפו במשחקים רק ספורטאים יוונים, אולם בהמשך השתתפו גם ספורטאים ממדינות אחרות. במשחקים אלו השתתפו גברים בלבד לבושים בבגדים שלבשו אדם וחוה לפני שאכלו את פרי עץ הדעת... המשחקים התקיימו אחת לארבע שנים, וכללו גם ענפים המוכרים לנו כיום: האבקות, ריצה, קפיצה לרוחק ועוד. לזוכים הוענק זר עשוי מענפי עץ זית. בסוף המאה הרביעית לספירה הופסקו המשחקים ביוזמת הכנסייה הנוצרית.

המשחקים האולימפיים בעת החדשה

הוגה רעיון המשחקים האולימפיים בזמן החדש היה הצרפתי פיר דה קוברטן אשר יזם בשנת 1894 את חידוש המשחקים. שנתיים לאחר מכן, בשנת 1896, נערכו לראשונה המשחקים האולימפיים באתונה בירת יוון. מאז כל ארבע שנים (למעט בשנים 1940 ו- 1944 בהן לא נערכה אולימפיאדה בשל מלחמת העולם השנייה) מתקיימת אולימפיאדה בעיר אחרת בעולם. בבייג'ינג תתקיים האולימפיאדה העשרים ותשע בעידן החדש.

פיר דה קוברטן

למרות סיסמתו של הוגה המשחקים: "לא הניצחון חשוב אלא ההשתתפות", שאיפתו של כל משתתף היא לעמוד על דוכן המנצחים, עטור במדליית זהב (או כסף או ארד) בעוד המנון מדינתו מתנגן ברקע. בנוסף למשחקי הקיץ האולימפיים, מתקיימות בחורף אחת לארבע שנים אולימפיאדת החורף. ובסמוך לסיום האולימפיאדה הרגילה מתקיימת אולימפיאדת הנכים.

הבול הראשון שהונפק בנושא האולימפיאדה - בשנת 1896 ביוון

השתתפות ישראלית באולימפיאדה

האולימפיאדה הראשונה בה נטלה חלק משלחת ישראלית הייתה הלסינקי 1952. מאז מתקיימת השתתפות ישראלית רציפה, למעט אולימפיאדת מוסקבה בשנת 1980, אותה החרימה ישראל כהזדהות עם ארצות הברית, יוזמת החרם.

בשנת 1972, במהלך אולימפיאדת מינכן, התרחש אסון: קבוצת טרוריסטים חדרה לכפר האולימפי, חטפה ובסופו של דבר גם רצחה אחד עשר מחברי המשלחת הישראלית.

המדליה הישראלית הראשונה שייכת ליעל ארד, אשר זכתה במדליית כסף בג'ודו באולימפיאדת ברצלונה 1992. למחרת זכה אורן סמדג'ה במדליית ארד באותו ענף. באולימפיאדת אטלנטה 1996, זכה השייט גל פרידמן במדליית ארד. ארבע שנים מאוחר יותר, זכה מיכאל קלגנוב במדליית ארד בחתירת קיאקים בסידני. באולימפיאדת אתונה 2004, זכה הישראלי הראשון (בינתיים, גם היחיד) במדליית זהב: גל פרידמן, זוכה הארד משנת 1996, זכה במדליית הזהב. באותה אולימפיאדה זכה הג'ודאי אריק זאבי במדליית הארד. סך המדליות של ישראל עד כה: 1 זהב, 1 כסף, 4 ארד.

לצד ההצלחות הישראליות, זכורים גם מספר כישלונות תוצרת כחול לבן: שחיינית שהמשקפת נקרעה לה סמוך לתחילת המשחה, מתעמלת שנפלה מהקורה, רוכבי אופניים שלא סיימו את המסלול, ג'ודאי שהודח אחרי שבע שניות ומרים משקולות שלא הצליח להרים את המשקולות אפילו פעם אחת. נקווה שאולימפיאדת בייג'ינג, על 42 משתתפיה הישראלים, תנפק לנו יותר הצלחות מאשר אכזבות.

בולי אולימפיאדה

אלפי בולים בנושא האולימפיאדה הונפקו מהאולימפיאדה הראשונה באתונה ועד היום. ישנן מדינות, כישראל, אשר הנפקותיהן צנועות יחסית (עד ארבעה בולים בכל אולימפיאדה) וישנן מדינות "המתפרעות" ומנפיקות עשרות בולים לפני האולימפיאדה ועוד עשרות בולים בסיומה (עם תמונות זוכי המדליות) כגון: AJMAN STATE. הבול האולימפי הישראלי הראשון הונפק לקראת אולימפיאדת טוקיו 1964, עד אז התמקד השירות הבולאי הישראלי בהנפקת בולים ל"אולימפיאדה היהודית" – המכבייה, שמתקיימת גם היא אחת לארבע שנים.

הנפקה אולימפית ראשונה של ישראל - טוקיו 1964

מדיניות ההנפקות הישראלית לא דוגלת בהנצחת אישים חיים על גבי בולים, לכן, זוכי המדליות הישראלים לא זכו עדיין להופיע על בולי ישראל. אם כי, בעקבות המדליות הראשונות בשנת 1992, הונפק דף מזכרת לציון האירוע, וכן, בעקבות מדליית הזהב בשנת 2004 הונפק דף מזכרת.

אז בואו נחזיק אצבעות לנציגינו ולא לשכוח לכוון שעונים חמש שעות קדימה!

לתגובות ניתן לפנות לאריאל בכתובת: ariel-71@zahav.net.il

הטיגריס, הפנדה ודולפין הנהרות הסיני רון ברגר

החודש ייפתחו בסין המשחקים האולימפיים. בוודאי שמעתם על הביקורת הרבה שהופנתה לסין על התנהלותה בתחום זכויות אדם, זכויות בעלי חיים וזיהום הסביבה. ארגונים ברחבי העולם מנצלים את את הזרקור המופנה לסין במסגרת המשחקים האולימפיים על מנת לשפר את המצב בתחומים אלה.

בסין קיימים בעלי חיים שאינם נמצאים בשום מקום אחר בעולם ועקב המודרניזציה והתנהלותה המזעזעת של ממשלת סין הם עלולים להעלם מהעולם. במאמר זה נתמקד בשלושה מינים מתוך עשרות הנמצאים בסכנת הכחדה - הטיגריס של דרום סין, שמעשי האדם גזרו כנראה את דינו להיעלם, הפנדה, שאולי תינצל בזכות היותה חביבת הציבור בעולם, ודולפין הנהרות הסיני, שעתידו אינו ברור.

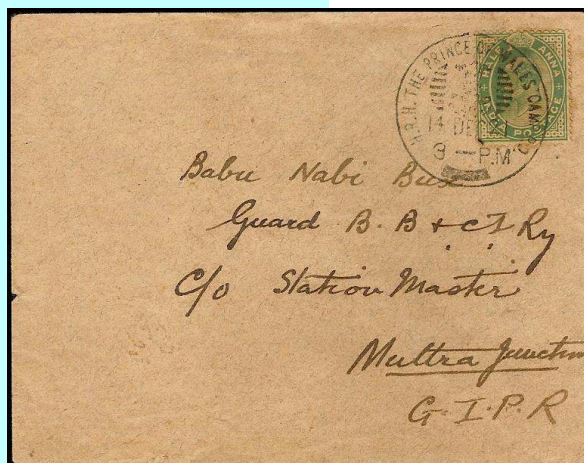

בעולם העתיק היו ידועים שלושה טורפי-על ממשפחת החתוליים האריה, הנמר, שהפרווה שלו התאפיינה בכתמים עגולים מאורגנים בקבוצות של חמישה כתמים. והנמר בעל פרוות הפסים. נמר זה היה טורף בגודל

ביניים, קטן מעט מהאריה וגדול מהנמר בעל הפרווה המנוקדת, שחי במערב אסיה רק באיזורים של פרס

פסיפס מהתקופה הרומית מראה תהלוכת חיות בר בדרך אל הזירה. בין החיות, שבמציאות הובלו בעגלות סגורות, ניתן לראות (מימין לשמאל) אריה, שני גמלים, ג'ירפה, פיל אפריקאי וזוג טיגריסים

וצפון מזרח עירק. בני אירופה הכירו אותו רק דרך הפרטים שניצודו חיים והובאו לזירות ה"משחקים" הרומיות, ומאחר שהגיעו רק מהאיזור שסביב נהר הטיגרה (החידקל בימינו) הנמר בעל פרוות הפסים נקרא "נמר הטיגרה" או "טיגריס".

מעטפה שנשלחה מהרכבת המלכותית של פמליית הנסיך מוויילס במהלך השבוע בו "בילה" במסע ציד בגבול נפאל.

הטיגריס ניצוד ונכחד במערב אסיה עוד בשלהי התקופה הרומית, אבל במרכז ובמזרח אסיה הוא התקיים והיה נפוץ מאד עד תחילת המאה העשרים. בהודו וסביבתה הטיגריס היה כה נפוץ עד כי ב"מסעות ציד" מלכותיים נהרגו לעתים אלפי טיגריסים בתוך שבוע או עשרה ימים. בשנת 1921 ביקר בהודו הנסיך מוויילס, מי שלימים יהיה אדוארד השמיני מלך אנגליה, ומארחיו ארגנו לו מסע ציד של שבוע באיזור שבגבול נפאל והודו. במהלך שבוע בודד הנסיך האנגלי ובני פמלייתו קטלו יותר משלושת אלפים טיגריסים. ההרג

ההמוני הזה של חיות חסרות מגן כונה "הספורט המלכותי".

"הצילו את הטיגריס" – חותמת ובול מהודו

במספר מדינות באסיה הצליחו מאמצים בינלאומיים להציל את הטיגריסים מהכחדה ממש ברגע האחרון, אך מצבו של הטיגריס של דרום סין חמור ביותר. בשנות החמישים של המאה שעברה הוערך מספר הפריטים הבוגרים ביותר מארבעת אלפים, אבל הגידול המהיר של אוכלוסית סין האנושית והצורך בקרקעות חקלאיות להזנתה גרמו לכך שמיליוני אנשים התיישבו על קרקעות פרא שבהן

בסכנת הכחדה - טיגריס, דרום סין

התקיימו הטיגריסים, חיסלו את היער שבו הם מצאו את מחייתם, קטלו את הצבאים ששימשו כמזונם העיקרי ודחקו אותם לשולי שטחי המחיה שלהם. בצר להם הטיגריסים פנו לטרף היחיד שנותר להם – צאן מעדריהם של החקלאים שהתיישבו באיזור ובמקרים בודדים גם בני אדם. שלטונות סין העממית מיהרו להכריז על "טורפי האדם" כעל מין מזיק ועודדו את ציד הטיגריסים האלה על ידי תשלום לציידים. מחאה בינלאומית מלווה באיומים של הגבלות על המסחר עם סין גרמו בסופו של דבר לעצירת הציד ולהכרזה על הטיגריס כמין מוגן, אבל הנזק כבר נעשה. כיום מספר הפריטים הבוגרים עומד על פחות מחמישים, כאשר הבעיות העיקריות היא מיעוט הנקבות הפוריות, המרחקים ביניהן לבין נחלותיהם של זכרים פוריים וההפרדות הפיזיות בין הנחלות. להערכת מרבית המומחים הסיכוי להיכחדות מוחלטת של הטיגריס של דרום סין בתוך עשר שנים גבוה מאד, וייתכן שכבר בשנת 2015 לא יותרו ממנו פריטים בטבע.

הפנדה היא אחת החיות היפות, והמוזרות ביותר, בעולם. מדובר בחיה צמחונית למהדרין שנחשבה בעבר לבת משפחה של הדובים וכיום יודעים שהיא בת כמעט בודדת למשפחה אחרת, קרובה לדובים. ל"דוב" הפנדה יש פרווה לבנה על רוב הגוף, כתמים שחורים סביב עיניו ועל אוזניו ורגליו, ופס שחור על גבו שמחבר את רגליו הקדמיות. אורך גופה של פנדה בוגרת יכול להגיע למטר וחצי ומשקלה למאה וחמישים ק"ג. למרות גודלה הפנדה נעה לרוב באיטיות ותנועותיה עדינות וזהירות. לפנדה יש בכל רגל שש אצבעות, כאשר אחת מהאצבעות האלה כלל איננה אצבע, אלא בליטה מוארכת בהמשך לעצם הזרוע. בליטה זו משמשת את הפנדה כאצבע נגדית לשאר האצבעות, כמו הבוהן האנושית. באמצעות ה"בוהן" שלה הפנדה נאחזת בקני חיזרן (במבוק) ומטפסת עליהם, וחשוב מכך, מקלפת את מעטפת המעצה הקשה שסביב

פנדה מקלפת קנה חיזרן, ואוכלת קנה חיזרן. ציורי הפנדות של ליו האי-סו (1895-1994) היו בסיס לשתי סדרות בולים, משמאל 1963, ומימין 1973.

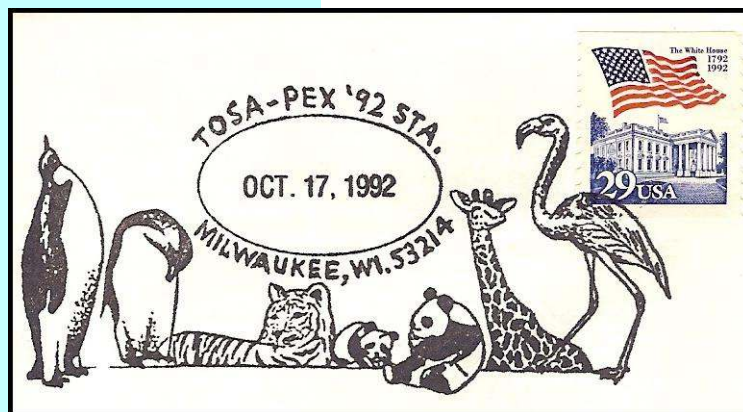

נצרי החיזרן כדי להגיע לתוכן הרך שבמרכזם. הפנדה ניזונה מהתוכן הרך הזה של

נצרי החיזרן, המהווים יותר משמונים אחוזים מכלל צריכת המזון שלה (היתר הוא בעיקר עלי חיזרן) – דיאטה ענייה בקלוריות המחייבת את הפנדה לעסוק באכילה ובעיכול המזון במרבית שעות היום וכן להימנע ככל האפשר מבזבז אנרגיה בדרך של פעילות גופנית או תנועה בלתי נחוצה.

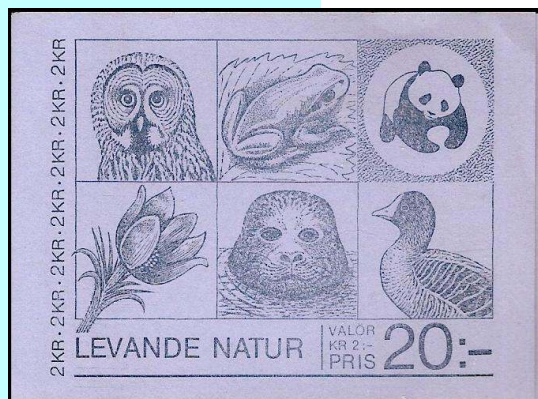
הדיאטה הייחודית של הפנדה הופכת אותה לתלוייה באופן מוחלט בזמינות של חיזרן, ובמיוחד מזי חיזרן צעירים, למחייתה. לכן, כל פגיעה בקני החיזרן פוגעת ישירות בפנדות. עם השנים השימוש האנושי בחיזרן הלך וגבר ולמרות הקמתם של מטעי חיזרן ענקיים (לתעשיית הרהיטים) שטחי יערות החיזרן בהם חיו הפנדות הלכו והצטמצמו.

למזלן של הפנדות הן הפכו לחביבות הקהל בעולם כולו ואומצו על ידי שלטונות סין כסמל לאומי לפני שהרס שטחי המחיה שלהן הביא להיעלמותן המוחלטת. בשנות השבעים הוקמו במחוזות סצ'ואן ושאנז'י שתי שמורות טבע מיוחדות סביב יערות בר של חיזרן ובכל אחת מהן צוות מיוחד של מדענים המפקחים על אוכלוסית הפנדות המקומית ומעודדים (בעיקר באמצעות הזרעה מלאכותית) את גידול האוכלוסיה שלהן. בעת הקמת השמורות נותרו בטבע פחות מחמישים פנדות. המאמצים והתקציבים

שי-צ'י, אחת הפנדות האחרונות שניצודה כחוק, היתה ה"כוכבת" של גן החיות של מילווקי בארה"ב.

שהושקעו בשמורות ובטיפול בפנדות נושאים פירות ולאחרונה גדלו "גרעיני הרבייה" האלה עד ליותר מארבעים פריטים בכל מחוז. בעקבות רעידת האדמה שהתרחשה בסצ'ואן לפני שלושה חודשים היה חשש ששמורת הפנדות במחוז תיפגע משטפונות בוך. הפנדות נאספו במבצע מיוחד והועברו לשמורה בשאנז'י עד שהמצב בשמורה המקורית יתייצב ויהיה ניתן להשיבן לבתיהן.

הפנדה של ה-WWF, על כריכת קונטרס שוודי.

הפנדות הבודדות שחיו בגני חיות מחוץ לסין נמצאות שם בהשאלה בלבד. הן רכושם של שלטונות סין, שרשאים לדרוש אותן בחזרה בכל עת על פי רצונם, למדענים הסיניים יש גישה חופשית אליהן ואם ייוולדו גורים, גם הם הופכים מיידית לרכושם של הסינים. הפנדה היחידה שאינה רכושם של הסינים היא זאת המופיעה בסמל של קרן חיות הבר העולמית, ה-WWF ארגון עולמי זה, הפועל בחסות האו"ם, משקיע סכומי עתק בהגנה על מינים בסכנת הכחדה ועל סביבות המחיה הטבעיות שלהם. הפנדה, חביבת הקהל, שבעצמה נמצאת בסכנת הכחדה ושהצללתה מושקעים מאמצים כה רבים, אומצה לפני שנים

כסמלו של הארגון וכנציגה של העקרונות והמטרות שלו.

הדולפין נחשב על ידי מומחים רבים לאחד היונקים החכמים ביותר בעולם. דולפינים איתרו בים פעמים רבות אנשים או בעלי חיים אחרים במצוקה, הגנו עליהם מפני כרישים וסייעו להם להגיע לחוף קרוב. הדולפינים משתייכים לקבוצה של יונקים ימיים המחולקים לתשע משפחות. רוב הסוגים חיים במים מלוחים ורק מיעוטם חי במים מתוקים, בנהרות ובאגמים באסיה ובדרום אמריקה. דולפין הנהרות הסיני, הוא הנדיר במיני דולפיני המים המתוקים.

תרבותה של סין נולדה ונוצרה סביב נהר אחד, היאנג-צה. נהר אדיר זה הוא השלישי באורכו בעולם, אחרי האמזונס הדרום אמריקאי והנילוס האפריקאי, ובני סין הכירו אותו כ"נהר האבא". דולפין הנהרות הסיני היה נפוץ בעבר במי הנהר. אין הערכות מוסמכות למספרם של דולפיני נהר אלה, אך בתרבות הסינית העתיקה יש להם ייצוג רב, ולכן ניתן להניח שהם היו מין נפוץ ומוכר היטב לאורך נהר היאנג-צה ויובליו הרבים. בשנות הארבעים של המאה שעברה הם עדיין היו נפוצים בכל החלק המערבי של הנהר, עד למרחק של אלף וארבע מאות ק"מ במעלה הנהר.

דולפינים-ים (אם וגור צעיר) משתעשעים ביחד בקפיצות מים.

במהלך ששים השנים האחרונות נהר היאנג-צה הפך ממקור המים החיים של עיקר אוכלוסייתה הענקית של סין לביב השופכין שלה. כמויות אדירות של מי ביוב וחומרים מזהמים ממקורות תעשייתיים רבים נשפכו לנהר, ומימיו הפכו לעכורים ורעילים יותר ויותר. מינים רבים של דגי מים מתוקים נעלמו כליל או הפכו לבלתי ראויים למאכל והדולפינים, כמו קהילות הדייגים, שניזונו מהדגה שהיתה מצוייה בשפע במימי הנהר, נפגעו קשה.

בסקר מדעי שנערך במחצית השנייה של שנות התשעים התגלה שתפוצתם של דולפיני הנהרות הצטמצמה לקטע אחד בלבד של הנהר, שאורכו הכולל פחות משלוש מאות ק"מ. גרוע מכך, האוכלוסיה הכוללת שלהם מנתה פחות משלוש מאות פריטים בוגרים. אבל

סכר הידרו-אלקטרי בסין

בכך לא תמו החדשות הרעות. בנהרות ענק כמו היאנג-צה מתחוללים מדי שנה שטפונות עונתיים בתחילת הקיץ, כאשר מי המשקעים מקצות אגן הניקוז מגיעים אל הערוצים העיקריים של הנהר. מדי שנה, עם גידול אוכלוסייתה של סין, הפכו השטפונות של הנהר ליותר ויותר קטלניים. כדי לשלוט בשטפונות הוחלט בשנות השמונים להקים סכר ענק באזור המחיה של הדולפינים. בניית הסכר התחילה בשנת 1994 והסתיימה בקיץ 2006. הסכר משמש לא רק לשליטה בשטפונות אלא גם להפקת חשמל, והוא הסכר ההידרו-אלקטרי (סכר שמעבר המים דרכו מפעיל טורבינות להפקת חשמל) הגדול בעולם.

ההרס שגרם האדם
לסביבת המחיה שלו
מאיים כיום על עצם
קיומו של דולפין הנהר
החיני

ממערב לסכר נוצר אגם מלאכותי אדיר ממדים וכדי למנוע את זיהום מימיו, הוקמה מערכת ענקית של תעלות ניקוז שפכים המובילה את כל החומרים הבלתי רצויים אל הנהר מעבר לסכר. כתוצאה מכך המים המועטים יחסית של הנהר בחלקו המזרחי מזוהמים כיום ברמה גבוהה בהרבה מבעבר, וזרימתם אינה חזקה דיה כדי לפנות את החומרים הבלתי רצויים במורד הנהר אל הים. מעבר לפגיעה באוכלוסייה האנושית החיה במעלה הנהר, נפגעו גם בעלי חיים רבים שחיו בחלקו המזרחי של היאנג-צה, ובכללם דולפיני הנהרות הסיניים שהאגם ממערב לסכר אינו נמצא בשטח המחיה שלהם. בינתיים עוד לא נאספו נתונים לגבי התוצאות של שינוי תנאי המים בנהר, אולם מומחים רבים חוששים שעד לעריכת הסקר הבא, המתוכנן לתחילת העשור הקרוב, דולפיני הנהרות הסיניים ייכחדו כליל.

לתגובות או שאלות ניתן לפנות לרון בכתובת: bergeron@012.net.il

האתלטיקה בבולי ישראל תמיר קרקסון

הטור הקרוב, במסגרת הגיליון האולימפי שלנו, יעסוק בנושא **האתלטיקה בבולי ישראל**. האתלטיקה, המורכבת בעיקרה ממקצועות הריצה, הקפיצה והזריקה, היא אחד הענפים האולימפיים החשובים והיוקרתיים ביותר. על כן, בחרתי לכתוב היום על אתלטיקה, שהיא ענף הספורט האולימפי האהוד עלי ביותר. בולים בנושא אתלטיקה הופיעו במדינת ישראל מספר פעמים, במיוחד לפני האולימפיאדות השונות, או לפני משחקי ספורט אחרים כמו **המכבייה ומשחקי הפועל**. בטור הנוכחי אדון בשלושה מקצועות בולטים באתלטיקה – **ריצת מאה מטרים, זריקת דיסקוס וקפיצה במוט**.

ריצת מאה המטרים נחשבת לאחד המקצועות הבולטים ביותר במשחקים האולימפיים. גמר ריצת מאה המטרים לגברים מהווה את המוקד של כל תחרות אתלטיקה באשר היא – וכך יהיה גם באולימפיאדה הקרובה, **בייג'ין 2008**. ריצת מאה המטרים לגברים היא תחרות שהמנצח בה הוא האדם המהיר בעולם. מרחק לא מבוטל של מאה מטרים נגמא על ידי טובי האצנים בפחות מעשר שניות (!), מהיר יותר מכלי רכב ממוצע בתוך העיר.

שיא העולם לגברים בריצת מאה המטרים נקבע בחודש שעבר על ידי הג'מייקני הצעיר יוסאין בולט, בתוצאה 9.72 שניות. בריצה זו המרחקים בין טובי האצנים נמדדים במאות שניות בודדות. הגמר בבייג'ין יפגיש בין שלושת האצנים הטובים ביותר בעולם כיום (ובכלל) – בולט, בן ארצו אסאפה פאוול וטייסון ג'יי האמריקאי, אלוף העולם. השניים מפגרים אחר בולט במאות שניות בודדות. ג'יי אף הגדיל לעשות כאשר שבר את שיא העולם הטרי של בולט במבחנים האמריקאיים לאולימפיאדה (9.68 שניות), אך השיא נפסל עקב רוח גבית מעל המותר. הבול משמאל (80 מיל), אשר הונפק לכבוד המכבייה השלישית (1950), מציג ספרינטר מזנק.

תחרות מאה המטרים לנשים גם היא תחרות בולטת. שיא העולם לנשים, 10.49 שניות, נקבע כבר בשלהי שנות השמונים על ידי פלורנס גריפית-ג'ו'נר. זהו שיא כמעט בלתי שביר, והאצניות של ימינו מתקשות על פי רוב לרדת את גבול 11 השניות. אסתר רוט-שחמורוב, האצנית הישראלית הדגולה, מחזיקה עדיין בשיא ישראלי בן יותר משלושים שנה בריצה זו: 11.45. תוצאה זו נחשבת לפנטסטית במונחים בין-לאומיים גם כיום. הספרינט הישראלי כיום, הן לגברים והן לנשים, אינו איכותי ביותר במונחים בין-לאומיים. לאולימפיאדה הקרובה, בפעם השנייה ברציפות, לא תשלח ישראל אף ספרינטר או ספרינטרית.

ענף אתלטיקה בולט נוסף הוא זריקת הדיסקוס. ראשיתו של ענף זה עוד במשחקים האולימפיים הקדומים, ביוון העתיקה. זהו איפוא אחד מענפי הספורט הוותיקים ביותר בכל הזמנים.

בתחרות זריקת הדיסקוס, נזרק הדיסקוס (מעין לוח עגול) על מגרש מסומן. זורקי הדיסקוס אווזים בו, מסתובבים סביב עצמם וזורקים אותו. המטרה היא לזרוק את הדיסקוס למרחק הגדול ביותר. הסיבוב נותן תנופה לדיסקוס. הדיסקוס בתחרויות הגברים שוקל שני קילוגרמים, ובתחרויות הנשים קילוגרם אחד. בשיא העולם בזריקת דיסקוס לגברים מחזיק כבר מעל לעשרים שנה יורגן שולט המזרח-גרמני, עם התוצאה הפנטסטית של 74.08. שיא העולם לנשים של גבריאלה רייניש המזרח-גרמנית גם כן הוא 76.80 (יש לזכור כי הדיסקוס הנשי קל יותר, כאמור), וגם הוא כבן עשרים שנים. הבול משמאל (0.12 אג'), המציג זורק דיסקוס, הונפק לכבוד אולימפיאדת **טוקיו 1964**. בול זה הוא חלק מסדרה בת ארבעה בולים המציגים כולם ענפים אולימפיים שונים, ביניהם ריצה וכדורסל.

ענף אתלטיקה בולט נוסף אשר בא לידי ביטוי בבולי ישראל הוא ענף הקפיצה במוט. מטרת הספורטאי בענף זה הוא לקפוץ מעל רף אשר הונח בגובה מסוים. זאת, תוך שימוש בריצה לשם השגת תנופה, ובמוט על מנת לדחוף עצמו כלפי מעלה ברגע הניתור. על הקופץ במוט להיות טכני מאוד, מהיר וזריז. משמעות עליונה ישנה גם לבחירת המוט. מקור ענף ספורט זה הוא ביוון העתיקה, אך הוא לא נכלל במשחקים האולימפיים הקדומים.

השימוש במוטות גמישים עשויים במבוק החל על ידי האמריקאים בראשית המאה העשרים, ולפיכך הם שלטו בענף באופן טוטאלי עד שנות השבעים. בעשורים האחרונים התפתח הענף בעיקר עקב שיפור גדול באיכותם של המוטות, הבנויים כעת מפברגלס או מסיבי פחמן. קופץ במוט ממשיך להתחרות עד אשר הוא נכשל ומפיל את הרף (או לא מגיע אליו), במשך בשלושה ניסיונות רצופים. התוצאה הנרשמת לזכותו היא הגובה האחרון אותו עבר. תוצאה איכותית במיוחד בקפיצה במוט לגברים היא תוצאה של שישה מטרים. האוקראיני סרגיי בובקה, גדול קופצי המוט בכל הזמנים, היה הראשון שעבר את הגובה הזה, בשנת 1985. שיאי העולם של בובקה, 6.14 מטרים במגרש פתוח ו- 6.15 מטרים באולם סגור, נקבעו באמצע שנות התשעים, ושבירתם אינה נראית באופק. שיא העולם לנשים (המתחרות בקפיצה במוט במסגרת האולימפית רק החל מאולימפיאדת אטלנטה 1996) הוא 5.03 מטרים. בשיא איכותי זה מחזיקה האלופה האולימפית מאתונה ואלופת העולם, ילנה איסינב"בה הרוסייה. השיא נקבע בחודש שעבר.

בניגוד לענפים הקודמים, בענף הקפיצה במוט יש לישראל בעשור ומחצה האחרונים ייצוג בולט, אשר החל עם דני קראסנוב (בעל שיא של 5.75 מטרים) והמשיך עם אלכס אברבוק, מהקופצים במוט הבולטים בעולם בעשור האחרון. האולימפיאדה הקרובה תהיה האולימפיאדה השלישית של אברבוק, המחזיק בשיא פנטסטי של 5.93 מטרים משנת 2003. אברבוק, אשר הגיע לישראל לפני כעשור, הוא מדליסט ארד (1999) וכסף (2001) באליפויות העולם, סגן אלוף העולם באולמות (2001), אלוף אירופה באולמות (2000), והיה לזוכה שבכותר: פעמיים אלוף אירופה בקפיצה במוט (2002, 2006). הפעם הראשונה בה זכה בתואר זה (2002) הייתה מרגשת במיוחד, כיוון שההמנון הישראלי הושמע במגרש האולימפי במינכן, כשלושים שנה לאחר הטבח אשר בוצע באחד-עשר ספורטאים ומאמנים ישראלים במתחם האולימפי הסמוך. באולימפיאדה האחרונה באתונה עלה אברבוק לגמר אך סיים שמיני בלבד. עתה, בגיל

34, יודע אלכס כי זו ההזדמנות האחרונה שלו לקטוף מדליה אולימפית. כולנו נחזיק לו אצבעות.

הבול מימין (1.60 ₪) מציג קופץ במוט, והונפק לרגל אולימפיאדת **אטלנטה 1996**. בול זה הוא חלק מסדרה של שלושה בולים, המציגים גם את ענף הסיף (1.05 ₪) ואת ענף ההיאבקות (1.90 ₪). סדרה זו הונפקה גם במסגרת **קונטרס בולים**.

כולי תקווה שקוראי נושאונצ'יק ייהנו כמוני מצפייה במשחקים האולימפיים הבאים עלינו לטובה, ובפרט בתחרויות האתלטיקה אשר במסגרתן. מי ייתן ונראה את הגדולים שבספורטאי העולם (וכמובן את טובי ספורטאינו), מגשימים את סיסמת המשחקים האולימפיים: **"מהר יותר, גבוה יותר, חזק יותר!"**

לתגובות ניתן לפנות לתמיר בכתובת: karkason@gmail.com

המדריך לאספן המתחיל

מאת ורד קורולבסקי

כשרבים מאיתנו מספרים שברצוננו להתחיל באוסף בולים, נתקלים אנו בחיוך רחב של אמא או אבא, סבא או סבתא. שכן, לרבים מהם, היה בילדותם אוסף בולים. לעיתים, אף מסתבר ששמרו אותו ומתמזל מזלנו לעיין בו ולאמץ אותו לחיקנו.

איסוף הבולים, היה תחביב נפוץ בימים עברו, כשהורכים וסביכם היו ילדים. פעם, כאשר היה מגיע הדוור לשכונה, היתה התרגשות רבה. רבים ציפו למכתב בין אם מחברים או קרובי משפחה. לעיתים אף הגיעה חבילה ובתוכה הפתעה. קבלת דבר דואר, לא היתה נפוצה כמו בימינו. מה גם שבשונה מימינו - שהמעטפות נושאות לרוב רק חותמת ביול, נשאו דברי הדואר בולים. כאשר החליט ילד לאסוף בולים, ידעה כל השכונה על כך וסייעה לו. כולם הביאו בולים, בין אם ממכתבים שקיבלו לביתם או למקום העבודה. ומאחר ומכתבים מחו"ל היו עניין שאינו בשגרה, היתה התרגשות מסוימת אם הצליח האספן הצעיר לשים ידו על בולים אלו.

כיום, המצב הוא אחר. קשריה של ישראל עם העולם נושאים אופי לא רק אישי, אלא אף כלכלי ותרבותי. ובעידן האינטרנט, קל יותר ליצור קשר עם אספני בולים מהארץ ומארצות נוספות. ולא רק זאת, אלא אף להמשיך צעד אחד קדימה, ולחקור קצת מעבר לאלבום הבולים שברשותנו. להחליף מידע, להחליף בולים, לקרוא, וללמוד על העולם המרתק שהבולים פותחים עבורנו צוהר אליו.

רבים אומרים לי: כל זה טוב ויפה, ואפילו, מעניין. אך – **כיצד אני מתחיל/ה?** ובכן, לפני שנבחן את מלאכת האיסוף עצמה, עלינו בראש ובראשונה להתכונן: עלינו להכין עצמנו כראוי להיות אספנים.
הציוד הדרוש:

1. אלבום בולים
2. מלקט (פינצטה)
3. זכוכית מגדלת.

אלבום הבולים – הן זה ברור: יאפסן את הבולים שנאספו .

מלקט לבולים

המלקט, אינו זה המוכר לנו משולחן האיפור של אמהות רבות, אלא הינו כלי שתוכנן במיוחד לסייע בידינו לאחוז את הבולים – מבלי לגעת בהם בידינו. הדבר חשוב ביותר על מנת למנוע נזקים עתידיים לאוסף הבולים שניצור. (עוד על כך במאמר נפרד בגליונות הבאים.)

זכוכית המגדלת – מאפשרת לנו לראות פרטים רבים הקשורים בבול. גם פרטים טכנים הקשורים בו, נושאים המוצפנים בו, וכאלו אשר עשויים ללמד אותנו רבות על מקורותיו וההסטוריה הקשורה בהם.

אם כן, בהנחה שהצטיידנו בשלושת אלו, נותר עתה לבחור את נושא האיסוף. רבים מתחילים את אוסף הבולים בכל אשר ידם משגת. המלצתנו, הינה לבחור נושא מסוים. להתמקד בתחום, אשר נוגע לליבכם, מעניין אתכם במיוחד. לדוגמא: בולי ישראל; חיות; צמחים נדירים; אנשים מפורסמים; ילדים על בולים; תמונות טבע; ספורט ועוד.

מיקוד בנושא מסוים הופך את מלאכת האיסוף למעניינת ומרתקת יותר. ובתחילה, אף מאפשר לסובבים אתכם למצוא פריטים בולאיים הקשורים בתחום זה. מנסיוננו, כאשר בוחרים להתמקד בנושא איסוף מסוים בבולאות, מצליחים להעמיק את הידע וללמוד דברים חדשים רבים. דוגמא לכך, תוכלו לראות במאמרי נושאונצ'יק, המדגימים את השילוב בין הבולים ובין הנושאים אותם הם מייצגים.

הבה ונציץ באוסף שכזה לדוגמא: גיא, בן 10, עולה לכיתה ה'. מזה כשנתיים אוסף בולים. אחד הנושאים בהם בחר גיא להתמקד, הינו ספורט. בשילוב עם אחיו איתי, בן 8, החלו לאסוף בולים הקשורים בספורט ובאירועים הקשורים בכך. בתחילה, חיפשו בבולים אשר ברשותם וערמו אותם. לאחר מכן, סידרו אותם באלבום. (יש מספר דרכים לכך, ועל כך נרחיב במאמר בגליונות הבאים.) כשפניתי לגיא בשאלה מהו הפריט האהוב עליו באוסף, התקשה להחליט. בסופו של דבר בחר להראות לכם פריט מיוחד: גליונית מגרמניה, המוקדשת לאולימפיאדת מינכן בשנת 1972. זוהי אולימפיאדה שהתפרסמה במיוחד בהקשר העצוב והטראגי של רצח אחד עשר ספורטאים ישראלים על ידי טרוריסטים.

לעיתים, גם כאשר בוחרים בנושא מסוים, אפשר למצוא בו נקודה להתמקד בה. בהיותו שחיין מצטיין במכבי ראשון לציון, החליט גיא בשלב מסוים להתמקד בנושא ספורט הקשור במים וכמובן, בשחייה. עם זאת, כעת אין ברשותו בולים רבים הקשורים בכך, אך אם תיתקלו בבול שכזה, ישמח אם תצרו איתו קשר. מי יודע, אולי תוכלו להחליף עם משהו מתחום האיסוף שלכם? ☺

ליצירת קשר עם גיא: guykorol@gmail.com

חידון מספר 8

איזו מדינה?

איזו מדינה הנפיקה את הבול שלפניכם?

- א. צ'כיה
- ב. טורקיה
- ג. תימן
- ד. תאילנד

מי האיש?

מי האיש הנראה כאן?
הוא השתתף במשחקים האולימפיים שנערכו
בעיר _____ בשנת _____.
מה היו השגיו באותם משחקים?

זהה את האתר

מהו המבנה הנראה בבול?
באיזו מדינה הוא נמצא?
באיזו מאה הוא נבנה?
לאיזה כבוד זכה מבנה זה בשנת 2007?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באוגוסט.
הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות
יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות
לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

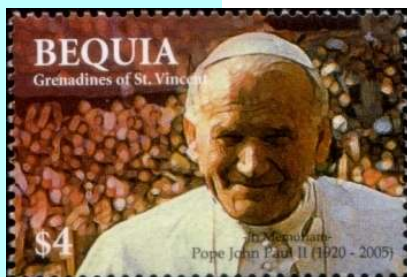
פתרונות חידון מספר 7:

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא א' – המדינה המנפיקה היא בולגריה. שימו לב ששם המדינה נכתב בצד שמאל באותיות קיריליות. סוג אותיות זה נהוג ברוסית (וחלק מהפותרים חשבו כי המדינה המנפיקה היא רוסיה), אבל גם בבולגרית.

מי האיש?

האיש הנראה בבול הוא **קרול וויטיווה**, הידוע יותר כאפיפיור **יוחנן פאולוס השני**. הוא נולד בפולין בשנת 1920. בשנת 2000 הוא ערך ביקור בישראל, ובארץ הונפק אף בול המנציח את ביקורו בכותל המערבי.

זהה את האתר

זהו, כמובן, מגדל אייפל, אחד מסמליה הבולטים של פאריס. המגדל נבנה במשך שנתיים, והוא נפתח לציבור ב-1889, לכבוד התערוכה העולמית שנערכה באותה שנה בפאריס.

מספר הפותרים הפעם היה רב מהרגיל, ולכן המערכת החליטה להענק **שני פרסים**. בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלו שמותיהן של **אסנת בלאו** בת ה-11 וחצי **ועמית שריג** בת ה-11. שתיהן זכו בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

 [מכתבים למערכת:](#)

לכל תגובה הצעה או שאלה, ניתן לפנות אלינו בכתובת:

nosonchik@gmail.com

